

JUSSI JÄRVI

TIETO ON VALTAA MÄENLASKUSSAKIN

VANHAT ja viisaat ovat todenneet, että jos joku asia pitkistyy niin se myös mutkistuu. Tämä pitää varsin hyvin paikkansa tällä hetkellä myös mäenlaskun ja aivan erityisesti sen tuloslaskennan suhteen. Vielä muutamia vuosia sitten ei nykyisistä vaikeuksista osattu uneksiakaan. Kilpailuissa hypättiin kaksi hyppyä, viimeisen suorituksen jälkeen kului vain muutamia minuutteja, ja kuuluttaja pystyi kertomaan kansalle parhaiden järjestyksen, hyppyjen pituudet sekä pistemäärät. Tosin viimeksimainitut olivat luonnollisesti vielä epäviralliset, mutta mitään suuria heilahduksia puoleen taikka toiseen ei niiden kohdalla tavallisesti tarkistuslaskennassakaan tapahtunut.

Kuluvana talvena ovat uudet tuulet kuitenkin alkaneet puhallella muuallakin kuin vain vauhdinottotelineillä ja alastulorinteillä. Pöytäkirjojen pitäjät ovat saaneet lisätä uusia sarakkeita papereihinsa, kilpailujen järjestäjät ovat katselleet tuskastuneina toisiaan, ja kaiken kruunuksi jouduttiin jopa Zakopan maailmanmestaruuskilpailujen päätteeksi muuttamaan mitalimiesten järjestystä.

Kaiken alkuna oli erään itävaltalaisen matemaatikon laatima suunnitelma, jonka mukaan kilpailuissa hypätään kolme kierrosta, ja kahden parhaan hypyn yhteispistemäärä on kilpailijan lopullinen tulos. Tyyli pisteiden kohdalla ei muu-

toksia tehty, vaan ne lasketaan entiseen tapaan. Ratkaisevinta koko asiassa on se, että pituuspistemäulukkoa ei enää tämän suunnitelman mukaan määrää kierroksen pisin hyppy, vaan viiden pisimmän seisotun hypyn keskiarvo.

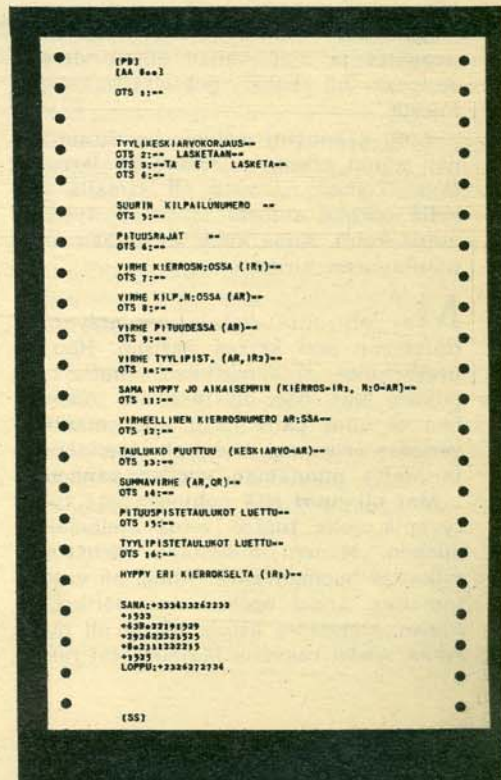
Taulukkoa on lisäksi muutettu siten, että pitkät hyppy tuottavat suhteellisesti enemmän pisteitä kuin ennen.

Jos haluaisimme olla oikein ilkeitä voimme epäillä, että juuri tässä on eräs koko teorian lähtökohdista. Keski-Euroopan mäkimiehethän ovat jo vuosikausien ajan loistaneet juuri pitkällä, mutta useimmissa tapauksissa tyyllisesti varsin puutteellisilla hypyillä.

Olipa miten oli, joka tapauksessa uutta laskutapaa on kuluneen talven aikana kokeiltu Kansainvälisen Hiihtoliiton eli FIS:n suosituksesta useissa arvokilpailuissa. Näin tehtiin Zakopanessa, ja samalla tavalla tapahtui myös Holmenkollenilla. Meillä kotona on talven kuluessa noudatettu kolmea erilaista linjaa. Salpausselällä tyydyttiin vanhaan menetelmään kaksine hypyineen. Puijolla saivat miehet yrittää kolme kertaa vanhojen sääntöjen puitteissa. Ounasvaaralla sen sijaan lähdettiin rohkeasti mukaan uuteen yritykseen ja kokeiltiin FIS:n suosittomia muutoksia. Käytin aivan tahallani sanaa 'rohkeasti', sillä Zakopanesta saadut negatiiviset kokemukset painivat varmasti järjestelijät miettimään

↑ Kaikkiaan 17 henkilöä työskenteli Suomen Kaapelitehtaan laskentaosastolla Ounasvaaran mäkipilpailujen aikana. Edessä vasemmalla etukäteisohjelmoinnin suorittanut fil.kand. Seppo Mustonen ja yleisvalvonnasta vastannut ekonomisti Pauli Immonen.

↓ Tällaisia ilmoituksia saattoi tietokone antaa laskennan aikana, jos sille yritettiin syöttää virheellisiä tietoja.

asiaa ainakin kaksi kertaa ennen kuin lopullinen ratkaisu tehtiin.

Pysyäkseen tarkasti totuudessa on minun kuitenkin mainittava, etteivät ounasvaaralaiset aivan yksin joutuneet tuota asiaa päättämään. Suomen Kaapelitehdas Osakeyhtiöllä on Helsingissä käytettävissään tietokoneet, jotka alallaan kuuluvat tällä hetkellä maamme parhaisiin.

Hyvissä ajoin ennen maaliskuun kolmatta sunnuntaita otettiin pääkaupungista yhteys kisojen järjestäjiin ja tarjottiin yhteistoimintaa. Tuleehan uuden laskutavan kohtalo lopullisesti päätettäväksi ensi kesänä Välimeren rannalla pidettävässä Kansainvälisen Hiihtoliiton kokouksessa, ja olisi ollut varsin merkittävää ellei Suomella mäenlaskijoiden luottamana maana olisi ollut esitettävänä minkäänlaisia kokemuksia uudesta menettelytavasta.

↑ — Kaikki sujui laskelmien mukaisesti. Teknikko V. Björkman ja dipl. insinööri Tage Carlsson tarkkailevat tuloskirjoittimen toimintaa.

Pitkät yhteydet hieman tosin aluksi epäilyttivät, mutta muutamien neuvottelujen jälkeen päästiin asiasta sopimukseen. Holmenkollenin kisoissahan tilanne oli paljon helpompi. Mäkikilpailun tuomaritornista ei Oslon sähkölaitoksen elektroniikkaosastolle ollut matkaa kuin muutama kilometri.

Tarkoitukseni ei ole ruveta yksityiskohtaisesti selvittämään kuinka koko järjestelmä kisojen aikana toimi, mutta muutama sana lienee tästäkin selvyiden vuoksi paikallaan.

Heti Ounasvaaran mittamiesten saatua työnsä päätökseen ilmoitettiin hypyn pituus ja tuomareiden antamat tyyli pisteet puhelimitse Helsinkiin. Linjat pidettiin luonnollisesti auki koko ajan ja varmuuden vuoksi oli tehtäväksi lisäksi varattu erityinen tarkkailupuhelin sekä magnetofoni nauhoitusta varten. Tulokset lävis-tettiin reikänauhalla.

Nauhat syötettiin laskentakeskuksen tietokoneeseen — asiantuntijat väittävät näkevänsä punaista, jos näitä laitteita kutsutaan esimerkiksi sähköaivoiksi — joka laskee tarvittavat keskiarvot, muutti pisteet vastaavasti ja antoi sitten tulokset paremmuusjärjestyksessä puhelinmiehelle edelleen toimitettavaksi.

Kaiken tuon edellä kirjoitetun lukemisen on kestänyt huomattavasti kauemmin kuin toiminta itse asiassa tapahtui. Tarkkoina ja perusteellisina miehinä otivat laskentakeskuksen asiantuntijat myös ajat ylös sekuntikellolla ja totesivat jälkepäin, että kunkin Ounasvaaran kilpailukierroksen käsittely oli kestänyt Helsingissä suunnilleen minuutin verran. Ja neljän-viiden minuutin kuluttua viimeisestä hypystä tiesivät myös katsojat tulokset Ounasvaaralla.

Salmisaarella sijaitsevan laskentaosaston tietokonesalissa sujui työskentely koko ajan kiikkomasti. Loppujen lopuksi ei kysymyksessä ollut kuitenkaan ensimmäinen kerta kun tässä samassa paikassa askarreltiin mäkikilpailun tulosluokojen parissa. Harjoitusmielessä oli siellä nimittäin edellisellä viikolla laskettu Zakopanen suuren mäen tulokset, ja jopa todettu kilpailupöytäkirjoissa muutamia pikkuvirheitäkin.

— Oikeastaan sujui kaikki Ounasvaaran kisojen aikana huomattavasti rauhallisemmassa tahdissa kuin harjoitustilaisuudessa, totesi ekonomi Pauli Immonen, jonka harteilla oli koko laskennan yleisvalvonta.

— Ainoan korjaustoimenpiteen jouduimme suorittamaan yhdistetyn kilpailun ensimmäisen hypykierroksen aikana. Saimme nimittäin puhelimitse viestin jonka mukaan Kauko Puseniuksen hypyn tyyli pisteisiin oli tehty kahden pisteen korjaus. Tämä aiheutti vastaavasti sen, että jokaisen kilpailijan pistemäärässä tapahtui muutos. Uudet arvot syötettiin tietokoneeseen ja saneltiin jälleen pohjoiseen. Aikaa ei tähän kulunut ilmeisesti liian paljon, sillä Rovaniemellä ollut yhdysmiehemme kertoi jälkepäin, ettei ensimmäisen kierroksen tuloksia ollut erheellisessä muodossaan edes vielä ehditty kuuluttaa katsojille.

Tämä toiminnasta Helsingissä varsinaisen kilpailun aikana. Tekisin kuitenkin pahan virheen, jos jättäisin kertomatta edellisten päivien aikana suoritusta työstä, joka ammattimiesten keskuudessa kantaa varsin sattuvaa nimitystä ohjelmointi.

Tuo ohjelmointi oli uskottu fil. kand. Seppo Mustosen huoleksi ja siinä riittikin puuhaa melkein koko edellisiksi viikoksi.

Tietokonehan ei ole mikään älyllinen olento, vaan laite, johon määrätty ilmoitukset ja ohjeet varastoidaan ennakolta. Ja näitä käskyjä ja ohjeita on mäkikilpailunkin ollessa kysymyksessä varsin

suuri määrä. Oheisena olevasta kuvasta käy varsin hyvin selville niistä muutamia, jos näitä sitten jonkin inhimillisen erehdyksen ansiosta yritetään muuttaa, nousee kone vastarintaan. Koko tietokone on oikeastaan kuin suuri vanhanmallinen monilokeroinen kaappi. Jos johonkin näistä lokeroista pyritään työntämään sellaista aineistoa, joka ei sinne kuulu — esimerkiksi kaksi kertaa saman hypypääjän saavuttamat tulokset —, ilmoittaa laite siitä varsin nopeasti.

— Ohjelmointi oli tosiaan aikaa vievää puuhaa, mutta nyt meillä on kaikki valmiina nauhalla seuraavia kisoja varten, olipa sitten nimi mikä tahansa, Mustonen toteaa.

Yhteistoiminta Kaapelitehtaan ja Ounasvaaran kisojen järjestäjien välillä tapahtui täysin vapaaehtoisuuden pohjalla ilman minkäänlaista korvausvelvollisuutta. Onkin varsin vaikeaa sanoa kuinka paljon tuollainen tulospalvelu tosiasiaa tulisi puhtaana tilaustyönä maksamaan. Jos laskemme mukaan useita päiviä aikaa vievän suunnittelun ja ohjelmoinnin päästäneen varsin helposti jonkin 350 000 markan vaiheille. Mutta mistään liikeyrityksestä ei tällä kertaa ollut kysymys. Tarkoituksena oli vain kokeilla, pystytäänkö myös Suomessa toimimaan aikanaan näiden mahdollisesti pysyviksi jäävien uusien sääntöjen puitteissa. Mikäli näin tapahtuu, lienee tietokoneiden käyttö ainoa mahdollisuus. Ilman näitä apulaitteita vie laskenta koulutetultakin kymmenhenkiseltä ryhmältä aikaa vähintään 30—40 minuuttia, ja niin kauan tuskin kukaan jaksaa katsomossa odotella lopputuloksia.

Eräässä helsinkiläisessä päivälehdessä arvosteltiin tulospalvelua kisojen jälkeen varsin kirpeästi, mutta myöhemmin on käynyt selville, että lehdistölle jaettujen tulosluokojen viipyminen johtui yksinomaan varsinaisella kisapaikalla monistusvaiheesta tapahtuneesta erehdyksestä.

Kiittämättömyys on maailman palkka, siinä laiaa lohdutus laskentakeskuksen työntekijöille, jotka uhrasivat kauniin sunnuntaisen iltapäivän tähän sinänsä varsin mielenkiintoiseen kokeeseen.

Aivan eri asia sitten on mitä mieltä mäkiasiantuntijat ovat tuosta Ounasvaaralla käytetystä kolmen hypyn systeemistä.

Hypääjämme valmentajalla Antti Hyvärisellä on siitä ainakin varsin negatiivinen käsitys:

— Kolmen hypyn kannattajien tarkoituksena oli kaiketi keventää kilpailijoiden hermopainetta, mutta tuskinpa tuohon tulokseen koskaan päästään. Kyllä miehen on kahden suorituksen aikana pystyttävä näyttämään taitonsa. Nyt kilpailut venyvät lisäksi aivan liian pitkiksi ja pistelaskenta muodostuu aivan turhan vaikeaksi. □